بسم الله الرحمن الرحيم

ހައިކޯޓު / ދެކުނު ބައި
ސ. ހުޅުދޫ - މީދޫ
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީ ނިންމުން

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2020/HC-S-A/26
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޢާއިޝަތު ޝަރީފާ، ހުދުވިލާ / ސ. ހިތަދޫ (A088726)
- **އިސްތިއުނާފާ ދެކޮޅު ފަރާތް:** ޢާމިނަތު ނަސީމާ، ނޫމަރާގެ / ގދ. ތިނަދޫ (A106079)
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ހަޟާނަތު ލިބިގަތުމަށް އެދި

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޝުޖާއު ހުސައިން
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުއްރަޝީދު އިބްރާހީމް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ނިޔާ ތާރީޚް: 19 ޞަފަރުލްޚައިރު 1443 / 23 ސެޕްޓެމްބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ނިޔާކުރެވުނު ތާރީޚު: 12 ޖުމާދަލްއޫލާ 1442 / 27 ޑިސެންބަރު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 186/Q10C/2020
- **ނިންމި ކޯޓު:** ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ޙަޟާނަތު ދިނުމަށް އެދި
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 26 އޯގަސްޓު 2020
- **ނިޔާވި ތާރީޚު:** 08 ޑިސެންބަރު 2020

މަދަނީ - އާއިލާއާބެހޭ - ޙަޟާނަތު – ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) - ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ދަރަނި ގެންދާ ކުރިން - ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2020/R-30 (ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ދަރަނި ގެންދާ ކުރިން ރީ-އިންޓިގްރޭޓް ކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދު) - ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2021/R-103 (ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ދަރަނި ގެންދާ ކުރިން އަދި ކުރިން އާއިލާ ބަލަހައްޓާ ބެހޭ ގަވާއިދު)

• އިސްތިއުނާފު ކޯޓު ނިންމުމުގެ ޚުލާޞާ:

ތަޢާރުފު:

1. މި މައްސަލައަކީ، ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވާ ގޮތާމެދު ހިތްހަމަ ނުޖެހިގެން، ހުސައިން ޙަސަންގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، އާމިނަތު ނަސީމާގެ މައްޗަށް ރައްދުވާގޮތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެކެވެ.

ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތް:

2. އާމިނަތު ނަސީމާ އާއި ހދ. [illegible] / [illegible]، ހުސައިން ޙަސަނާ ދެ މީހުންނަށް ލިބިފައިވާ ދަރިފުޅުގެ ޙަޟާނަތު ދިނުމަށް އެދި 21 ޖަނަވަރީ 2014 ވަނަ އަހަރު ކޯޓަށް މަންމަ އާމިނަތު ނަސީމާގެ ފަރާތުން ހުސައިން ޙަސަންގެ މައްޗަށް ރައްދުވާގޮތަށް ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް މައްސަލައެއް ހުށަހަޅައިފައެވެ. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 24/B12C/2014 ޤަޟިއްޔާއިން ޖެހި އެ މައްސަލައިން [illegible]، އާމިނަތު ނަސީމާގެ ފަރާތުން ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ހޯދުމަށް އެދި ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވަނީ އާމިނަތު ނަސީމާއަށް ސިއްރުން 19 ޑިސެންބަރު 2013 ވަނަ ދުވަހު ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ހުސައިން ޙަސަން އެ ކުއްޖާ ހދ. [illegible]އަށް ގެންގޮސްފައިވާތީ ކަމަށެވެ[1]. އަދި އެކަމާ ގުޅިގެން އާމިނަތު ނަސީމާގެ ފަރާތުން ހދ. ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ[2]. ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ހުސައިން ޙަސަންގެ ފަރާތުން އެ

---

[1] ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 24/B12C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމްނާމާގެ [illegible] 2 ވަނަ ނަންބަރު

[2] ހދ. ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރުގެ ނަންބަރު: FCSC-B/REP/2014/08 (27 މާރިޗު 2014) ކޭސް ރިޕޯޓު

މައްސަލައިގައި ބުނެފައިވަނީ އާމިނަތު ނަސީމްގެ ފަރާތުން ދީފައިވާ [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، ހުސައިން [illegible] އާމިނަތު ނަސީމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުސައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[3]

3. ހދ. ކުޅުދުއްފުށި ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރުން އެ މައްސަލަ [illegible] 27 ޖޫން 2014 ގައި ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ [illegible] ރިޕޯޓު[4]ގައި، އެ މައްސަލައިގައި އާމިނަތު ނަސީމް އާއި ހުސައިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި 30 އޮގަސްޓު 2011 ވަނަ ދުވަހު ކުއްޖާގެ މަންމަ އާމިނަތު ނަސީމްގެ ފަރާތުން ކުއްޖާއަށް ޖިސްމާނީ އަނިޔާ [illegible] ކަމަށް ބުނެ އާމިނަތު ނަސީމްގެ [illegible] ފަރާތުން ހދ. ކުޅުދުއްފުށި ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރަށް މައްސަލައެއް ހުށަހެޅި ކަމަށާއި، ކުއްޖާގެ މަންމަ އާމިނަތު ނަސީމް [illegible] [illegible] މައްސަލަ ހދ. ކުޅުދުއްފުށި ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރުގެ ކޭސް ވޯކަރު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، ކުއްޖާގެ މަންމަ އާމިނަތު ނަސީމް [illegible] [illegible] ޙިމާޔަތުގެ [illegible] މައްސަލަ [illegible] ހދ. ކުޅުދުއްފުށި ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރުގެ ޙިމާޔަތުގައި ޙަވާލުކޮށްފައިވެއެވެ.

4. ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ ކުޅުދުއްފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 24/B12C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] ކުއްޖާގެ މަންމަ އާމިނަތު ނަސީމްއާ ކުއްޖާ ހަވާލުކުރުމަށް ވަގުތީ އަމުރެއް[5] ނެރެފައިވެއެވެ. އަދި މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކުއްޖާގެ ބައްޕަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[3] ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ ކުޅުދުއްފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 24/B12C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] 3 ވަނަ ނަންބަރު

[4] ހދ. ކުޅުދުއްފުށި ފެމިލީ އެންޑް ޗިލްޑްރަން ސަރވިސް ސެންޓަރުގެ ނަންބަރު: FCSC-B/REP/2014/08 (27 ޖޫން 2014) ކުއްޖާގެ [illegible] ރިޕޯޓު

[5] ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ ކުޅުދުއްފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: B12MC/2014/01 ވަގުތީ އަމުރު

ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް ބަޔާނެއްދީފައިވެއެވެ. ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ ކުޅުދުއްފުށީ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 24/B12C/2014 ޤަޟިއްޔާއިން ކުއްޖާގެ [illegible] ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ހަވާލުކޮށްފައިވެއެވެ. އޭރު ކުއްޖާގެ އުމުރަކީ 5 (ފަހެއް) އަހަރެވެ.

5. ތިލަދުންމަތީ ދެކުނުބުރީ ކުޅުދުއްފުށީ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 24/B12C/2014 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ،

> "[illegible] / [illegible]
> [illegible] / [illegible]
> [illegible] [redacted] [illegible]
> [illegible] [redacted] [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> FCSC-B/REP/2014/08 [illegible] 42
> [illegible]
> [illegible] [redacted] [illegible]
> [illegible]
> [illegible]
> [illegible] [redacted] [illegible]
> [illegible]
> [illegible] 24/B12C/2014 [illegible]
> [illegible] B12MC/2014/01 [illegible] [redacted]
> [redacted] [illegible]
> [illegible] / [illegible]
> [illegible]
> [illegible]

ދިރިހުރިކޮންމެވެސް އެއި [redacted]ގެ ބައްޔަށް ބޭސްފަރުވާދޭއިރު ކުރުމުގެ ދަށުގެ އެއް ދިމާއަށް ބޮޑުވެ، ދިރާސާ ކުރުމަށްޓަކައި ކެމިކަލްތަކެއް އެކުލަވާލެވޭ ސަރަހައްދުން، ދިރާސާ ކުރުމަށްޓަކައި ކުރެވޭ ކަންކަމުގެ ބަޔާނާ ގުޅިގެން ފަރުމާކުރި ކުއްޖާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮންނަގޮތުގެ ތަފްޞީލު ކަމާބެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ސަރަހައްދުން ޖަމާވެފައިވާ [redacted]ގެ ދައުރު ފަރާތުގެ މާލީ، ސ. ހިތަދޫ / ހުޅުދޫ އާއިޝަތު ދަރިފުޅު، [redacted] ބެލެނިވެރިން ޖަވާބުދާރީ، އެކުއްޖާއަށް ވާދަކުރެވި އާއިލީ ކަންކަމުގައި ރިޢާޔަތް ކުރުމަށް ޓަކައި ބަލާފައި އެއްބަޔަކު ޢާއިލީ ނިޒާމު އެކުއްޖާ ބެލުމަށް ތަރުބިއްޔަތުގައި ދެކޮޅު ޖަހާ ގޮތުން ކުރިމަތިވާ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ގަޑިއިރުގެ 72 ތެރޭ މުއްދަތަށް ހިފެހެއްޓުމަށް [redacted]ގެ ބަޔާނާއި ބޭނުންކުރުން މިއަދާ އެކުގެ ދަރިވަރުންނަށް ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިޔާ ސ. ހިތަދޫ / ހުޅުދޫ އާއިޝަތު ދަރިފުޅު ކަމަށް ޝަރީޢަތަށް ހާޒިރުކުރި، ސ. ހިތަދޫ / ހުޅުދޫ ބަޔާން ދެއްކުމުގައި ގުޅުމެއް / ނުލިބުނު އާއިލާގެ ބަލަހައްޓާ ކަމުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ދޭހަވާ [redacted] (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A372799)ގެ ބަޔާނުގެ ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ސ. ހިތަދޫ / ހުޅުދޫ އާއިޝަތު ދަރިފުޅު (ދ.ރ.ކާޑު ނަންބަރު: A088726)ގެ ބަޔާނާއި، މިދެމެދުގައި ބަޔާންކުރެވޭ މި ގޮސްފައިން ނިންމައެވެ."

މި ގޮތަށް ނިންމީ.

6. ކުއްޖާއާމެދު ޢާއިލީ ތަޙުޤީޤު އިޖުރާއަތުތަކުގެ ކަމަށް ބަލާ، ކުއްޖާގެ ބަޔާނުގައި ޝަރީޢަތް އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ޖުވެނައިލް އެދި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އާއިލާތަކުގެ ނަސީހަތް 26 އޮގަސްޓު 2020 ވަނަ ދުވަހު ހުށަހަޅާފައިވާ ދޮގުފަދަ ބަޔާނެއް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ސިސްޓަމް ކޯޓަށް ވަކިކުރުމުން ހުށަހަޅައިފައެވެ. ހުށަހަޅާފައިވާ ދޮގުފަދަ ބަޔާނެއް ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ސިސްޓަމްގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ގޮސްފައިވާން ބެލި އެ ވަކިކުރުމުގައި، އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު: Q10C-B1/459/2020/2 ސިޓީއާ ބަލާފައި 11 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހު ސ. ހިތަދޫ އޮންނަ ޕޮލިސް ސްޓޭޝަން ސްޓޭޝަނުން ތަޙުޤީޤުކުރާ ކުއްޖާގެ ރިޕޯޓްގައި ބުނާގޮތުން ވަކިކޮށްދިން އެކުލަވާލެވުނު ރިޕޯޓުން ތަފްސީލުކޮށްދީފައި، ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ފަދަ މީހަކު ދެމަފިރިން އާއިލާ ބެލެނިވެރިން ކުއްޖާއަށް ޖިސްމާނީ އަދި ނަފްސާނީ ގޮތުން ގެއްލުން ދިނުމުގެ ކުރިމަތިލާފައިވާ، އެ ބަޔާންކުރުމުގައި ކުއްޖާ އާލާން ބޭނުންތެރި ކަމަށް ބުނެފައިވާކަން ޤަބޫލުކުރަން ބޭނުންވާތީ

އެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހުގެ ތެރެއިން ފެށިގެން ކުއްޖާއަށް ރައްކާތެރި ވާހަކަދައްކާފައިވާ ގޮތުން ހއ. ރަސްމީ ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ބެލުމުގެ ދަރަން ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަމުން ގެންދާ ކަމަށް އެ ރިޕޯޓުގައިވެއެވެ.[6] ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުން: 186/Q10C/2020 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު އާދިލަށް ނަސީބުވާނީ ލިބިގެންވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އާދިލަށް ނަސީބުވާ ކުއްޖާ ޙަވާލުކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކަށް އަންގައި އެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން އާއިލީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރިއަށްދާ ޤަޟިއްޔާގެ ގޮތުގައި އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ޝަރީ އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައެވެ.

ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުން:

7. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުން: 186/Q10C/2020 ގެ ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ،

> "ދަރިފުޅު، އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔާތެރި، ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުރައްކާތެރި މައްސަލަތަކާ ދިމާވެދާނެކަން، ގދ.ތިނަދޫ ނޫރާނީގެ އާދިލަށް ނަސީބުވާ ހއ.ވައިކަރަދޫ ހުޅުމާލެ ބަލަހައްޓަން ތާޒާ ސިފައިން ދެމިހުންނަން ލިބިގެންވާ ތަރުބިއްޔަތު [redacted]ގެ ބަލަހައްޓުން ހއ.ކުޅުދުއްފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނިންމުން 24/B12C/2014 ގެ ޤަޟިއްޔާއިން ހއ.ކުޅުދުއްފުށި ހިމާޔަތް އާއިލާ ތަރުބިއްޔަތު ބަލަހައްޓާފައިވަނީ ފުރިހަމައަށް ކުރިޔަށް ގެންދިޔަ ގޮތް އާދަ ވަރަށް މާލެ އާއިލާ ތަރުބިއްޔަތު ހިމާޔަތްކުރުމާއި ހއ. ހުޅުމާލޭ އޮފީހުގެ ރިޕޯޓުން ސަރުކާރުގެ ބަލަހައްޓުމުގެ ދަށުން އޮތުމަށް އެދިފައިވާ މި ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދަރިފުޅުގެ މާލީ އަޅާލުމާއި ސަލާމަތް ދަރިފުޅުގެ ހަރަކާތް މާލި އާއިލާ ތަރުބިއްޔަތު ކަމުގެ ފުރުޞަތު ދެވިފައިވާތީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު:4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 44 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ގދ.ތިނަދޫ ނޫރާނީގެ އާދިލަށް ނަސީބުވާ ހއ.ވައިކަރަދޫ ހުޅުމާލެ ބަލަހައްޓަން ތާޒާ ސިފައިން ދެމިހުންނަން ލިބިގެންވާ [redacted]

---

[6] ހއ. ހުޅުމާލެ އާއިލާ ކޯޓުގެ ސަރުކާރުގެ ބަލަހައްޓުމުގެ ދަށުގައި ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކުއްޖާގެ މައްސަލައިގެ ރިޕޯޓު ތަފްސީލުކޮށް ދެކުނު ބުރީގެ 10 ވަނަ ސަފްހާ

(އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު A372799) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] (08 ޑިސެމްބަރު
2020) [illegible] [illegible] 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި [illegible] ([redacted]
[redacted])[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (އައިޑީ ކާޑު
ނަންބަރު: A106079) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

މިފަދައިންނެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާއި [illegible] ނުކުތާތަކަށް [illegible] [illegible]

8. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ތިނަދޫ މަޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރަމުން [illegible] [illegible] [illegible] 03 (ތިނެއް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

(ހ) [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] [illegible] 6 ގެ 32 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

(ށ) [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6 ގެ 32 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

(ނ) [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، [illegible] [illegible] 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

9. އިސްތިއުނާފު މަރުޙަލާގައި ޖަވާބުދާރީވެފައިވާ އާމިނަތު ނަސީމާ ސަބަބުތަކުގެ ޙަޤީޤަތުގައި ބުނެފައިވަނީ، ކުއްޖާ ހުރީ 4 މަސް ދުވަސް ވަންދެން ޖިނާގެ ބުރުގެ ތެރޭގައި ކަމަށާއި، ޖިނާގެ ރިޕޯޓު އާމިނަތު ނަސީމާ ބުނާ އިއްތިހާމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ހަދާފައިވާ ރިޕޯޓު ނޫން ކަމަށާއި، އަދި ކުއްޖާ ބުނާ އިއްތިހާމުގެ މައްޗަށް ދިރާސާކުރުމުގައި ހުރި އިއްތިހާމު ކަމަށާއި، އެ ރިޕޯޓު އާމިނަތު ނަސީމާއަށް ފޮނުވައިލެވޭ އަދި ދިވެހިފައިވާ ނަމަ ކަމަށާއި، ރިޕޯޓުގައި އޮތީ ކާނާ އިއްތިހާމު ކަމުގައިވާކަން ނުކުރޭ ކަމަށެވެ. އަދި އާމިނަތު ރަޝީދާ އެ ކުއްޖާ ބަލާފައިވަނީ ބަޔަކަށް ނޫން ކަމަށާއި، އެ ކުއްޖާ އިއްވާފައި ގޮތަކަށް އާމިނަތު ރަޝީދާ ކުރިއަރާ ގޮތް ބޭނުން ނޫޅެ ކަމަށާއި، އެ ކުއްޖާ ބޭނުންވަނީ އެ ކުއްޖާގެ މަންމަ އާމިނަތު ނަސީމާ އާއިލާ އުޅެން ކަމަށެވެ. އަދި މާމަ ކުރިއަރަން ގެންގޮސްފިނަމަ އަދިއްޔަތަށް ދަރިވަރުންކަމަށް ވެސް ކުއްޖާ ބުނެފައިވާ ކަމަށާއި އަދި ރަސްމީނަޒަރު އިއްވަސް ފަރާތަކުން ދެއްވި އިއްތިހާމު ނޫން ކަމަށެވެ. އަދި މިހާރު ޖުވެނައިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރިއިރު ޖިނާގެ ރިޕޯޓު އެކުލަވާލެވުނު ކަމަށާއި ވަރަށް، ކުރިން ހުކުމްކޮށްފައި ޖުވެނައިލް ކޯޓުން ހުކުމްކުރިއިރު އެ ރިޕޯޓް ޖިނާގެ އިއްތިހާމު އާމިނަތު ނަސީމާ ވެސް އެކަނިގައި ނުވާކަމަށެވެ. އަދި އެކަނި އެއީ ކަމަ ކުއްޖާ ކަމުގައިވިޔަސް މިހާރު އެއީ 13 އަހަރު ފުރިފައިވާ ކުއްޖެއް ކަމަށާއި އެ ކުއްޖާގެ އިރާދާއާއި އެދުމަކަށް ކަމަށެވެ. އަދި ހަމަ ކޯޓުގެ ނިންމުމަކީ ބާރުއަޅާ ކަމަށާއި އެއީ ބަލަގެން ނިންމުމެއް ކަމަށް އާމިނަތު ނަސީމާ ބުނެފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނިންމާފައިވާ ސަބަބުތަކުން ދިރާސާކުރުން

10. އާމިނަތު ރަޝީދާ ހުށަހަޅާފައިވާ ފަދަ ފަދައިން އިސްތިއުނާފު ނިޒާމު ބިނާކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށާއި، ސުޕްރީމްކޯޓުން ނެރެފައިވާ ގަވާއިދު 6 ގެ 32 ވަނަ މާއްދާއަށެވެ. މި މާއްދާތަކާ ބަލާއިރު އާމިނަތު ރަޝީދާ ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކަކީ، ޝަރީޢަތް ޤާނޫނީ ގޮތުން އިއްޔަތުކޮށް ދިނުމުގެ ޖަވާބު ހުށަހަޅާފައިވާ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި ދެކޮޅަށް. އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާފައިވާ ހުކުމުގައިވާ ދެކޮޅަށް ޖަވާބު

ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ގެ ޤަޟިއްޔާގެ ދިފާޢުގެ ބަލައިގަތުމުގައި، ޢާއިޝަތު ރަޝީދާ އަށް ޤާނޫނީ ވަކާލާތު ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ހުށަހަޅުއްވާ ދަޢުވާގެ ވަކީލު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް 08 ނޮވެންބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހު ޢާއިޝަތު ރަޝީދާ ހުށަހަޅާފައިވާ ވަކާލާތުކުރުމަށް އޮތް ފޯމުގައި، ޢާއިޝަތު ރަޝީދާގެ ޤާނޫނީ ވަކީލަކު އައިސްނުވި އަދި މިގޮތުން އެއްބަސްވުމުގައިވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެ ޤާނޫނީ ވަކީލުގެ އިޢުތިރާޒުތަކާއި ޢާއިޝަތު ރަޝީދާ 19 ނޮވެންބަރު 2020 ގައި ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. ޢާއިޝަތު ރަޝީދާގެ ވަކީލުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގައި ޢާއިޝަތު ރަޝީދާއަށް އިންސާފުން ބައްޔާއި ހަމަހަމަކަމާ ފުރުޞަތު ދިނުމުން ހުށަހަޅައި ނުވެއެވެ. ވީމާ، ޢާއިޝަތު ރަޝީދާއަށް ޤާނޫނީ ވަކީލަކު އެއްބަސްނުވާކަން ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު އެ މަޖިލީހުގައި ދެވިފައިވާކަން ދޭހަވެއެވެ.

11. ޢާއިޝަތު ރަޝީދާ ހުށަހަޅާފައިވާ ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހިމާޔަތް ގަވާއިދު 6 ގެ 57 ވަނަ މާއްދާއަށެވެ.[7] މި މާއްދާގެ ދަށުގައި ޢާއިޝަތު ރަޝީދާ ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބަކީ، ޢާއިޝަތު ރަޝީދާއަށް ހެކިން ހާޒިރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިނުވާތީއާއި، މަޖިލީހުގައި ހެކިން ކުރެ ހެކިވެރިންނަށް ސުވާލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެ ހެކިވެރިން ސުވާލުކޮށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އެދުނުން އެ ހެކި ހާޒިރުނުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދީފައިވާތީއާއި އަދި އެ މަޖިލީހަށް ނިންމުމަކަށް ދިޔަ ގޮތަށް ޝަރީޢަތް ހިންގައިވާތީ އެވެ. ފުރަތަމަ އަންނަ ޚިޔާލު ސާބިތުކުރާ ސަބަބެއް އިން ޤާއިދާތަކުގެ ފައިދާ ލިބިގެން ހުރި ވަގުތުތަކަކީ އަސާސީ ޙައްޤެއް (11 އޮކްޓޫބަރު 2020) ގޮތުގައި ދެކޭ ގޮތަށް ޙައްޤު ލިބިގެން ވާގޮތަށް ދަރުމަވާ ފުރުޞަތު ޢާއިޝަތު ރަޝީދާއަށް ދީފައިނުވާކަމަށެވެ. މި ނުކުތާއަށް ބަލައިލުމުގައި އެ ޙައްޤު ލިބިގެން

---

[7] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި ބިނާކޮށްފައިވާ ސަރަޙައްދުގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 6 ގެ 36 ވަނަ މާއްދާއެވެ. އެކަމަކު އެ ނުކުތާގެ ތަފްސީލު ބަޔާންކުރަމުން އިސްތިއުނާފު ދާއިރާގެ 8.2 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނެފައިވަނީ އެ ގަވާއިދުގެ 57 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުގައެވެ. އެ މާއްދާއަކީ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދޭ ބަޔާނެއްކަމުގައި މާއްދާގައި 57 ވަނަ މާއްދާއަށް އިޝާރާތް ކޮށްފައެވެ.

އާއިޝަތު ޝަރީފާ އަށް ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާކަން މައްސަލައިގައި ހިމެނިފައިވާ [illegible] ފާހަގަކުރެވޭކަށް ނެތެވެ. އަދި މިއީ މި މައްސަލަ ނިންމުމަށްޓަކައި [illegible] [illegible] މުހިންމު ރިޕޯޓެއް [illegible] އެ ރިޕޯޓުގައި ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ފުރުޞަތު އާއިޝަތު ޝަރީފާ އަށް [illegible] [illegible] ދެކެމެވެ. އަދި އެ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] އެ ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އެ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

12. މި މައްސަލައިގައި އާއިޝަތު ޝަރީފާ ހުށަހަޅާފައިވާ ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ބިނާކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށެވެ. މި މާއްދާއާ ބަލާއިރު އާއިޝަތު ޝަރީފާ ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible]، ކުއްޖާގެ މަންމައަކީ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތާ [illegible] [illegible] [illegible] އުޅޭ [illegible]، [illegible] އެ ކުއްޖާގެ [illegible] ބައްޕަ [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ގެ [illegible] އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް [illegible]. އެ މާއްދާއަށް އެ ކޯޓުން [illegible] އެ ކުއްޖާއަކީ އުމުރުން 12 އަހަރު ފުރިފައިވާ ކުއްޖެއްކަމުގައިވުމާއި، އެ ކުއްޖާއަކީ [illegible] އުމުރު ހަމަވެފައިވާ ކުއްޖެއްކަމުގައިވާތީއެވެ. ވީމާ، އެ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް [illegible] ނިންމާފައިވާ [illegible] ދެކެމެވެ.

13. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރި ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައެވެ. އެކަމަކު، އެ ކުއްޖާއަކީ 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 ވަނަ ދުވަހުން ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ހަރަދު ގެންނެވިފައިވާ[8] ކުއްޖާއަކަށްވާތީވެ، މިހެން އެ ލިބިގެން ސާލިހުގައި ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ހަރަދު ގެނެސްފައިވާ ކުއްޖާ ދިރިއުޅުން ފަށައި ކަނޑައަޅައިދީފައިވާކަމާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމެވެ. އެހެނީ، އެ އަކުރުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ނިމުމުން ނުވަތަ ބާލިޣުވުމުގެ ޢުމުރު ހަމަވުމުން ކުޖާ އަނބުން ޒުވާން އެދުންތެރިކަމަށް، އެ ކުއްޖާގެ މަޝްވަރާކޮށްގެން ކަން އެ ކުއްޖާގެ އިޚްތިޔާރުކުރާ ބެލެނިވެރިޔާ ދިރިއުޅުއްވާ އެ ކުއްޖާކަން ބޭނުންކުރެވޭ ބަލަހައްޓަމުން ބަދަލުވެދާނެކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ. އެ އަކުރުގައި ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ހަރަދު ގެނެސްފައިވާ ކުއްޖާއެއް އަމުން އެ ކުއްޖާގެ އާއިލާއާ ބަލަހައްޓަން ގޮތެއް ކަނޑައެޅިފައި ބޭނުންކުރެވޭ އަކަށް ނުވެއެވެ.

14. ހުވަދުއަތޮޅު ދެކުނުބުރި ތިނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ ބަލަމުންދިޔައިރު ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ހަރަދު ގެނެސްފައިވާ ކުއްޖާއާ އެދުން އެ ކުއްޖާގެ އާއިލާއާ ބަލަހާލުމުން ބޭނުންވާނަމަ ނުވަތަ އެ ކުއްޖާގެ އާއިލާއިން އެ ކުއްޖާއާ ބަލާލަން ބޭނުންވާނަމަ ކަނޑައެޅުމަށް ގޮތް ބޭނުންކުރެވިފައިވަނީ ޤަވާޢިދު ނަންބަރު: 2020/R-30 (ދަރިފުޅުގެ ބެލުމުގެ ހަރަދު ގެނައުމާއި ހޯދުމާ ކުރުމާ ބެހޭ ޤަވާޢިދު) ގައެވެ. އެ ޤަވާޢިދުގެ މަޤްޞަދުތައް އެ ޤަވާޢިދުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މަޤްޞަދުގެ ތެރޭގައި އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ލިޔެފައިވަނީ،

---

[8] [illegible] 10 ވަނަ [illegible]

"ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންނަށް ލިބިދޭ ޙައްޤުތައް އާ ކުދިންނަށް ލިބިދިނުމުގައި އާ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ކުރަންވާނީ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތަށް ކަމަށް އެ ޤާނޫނުގެ 34 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވީހިނދު، ދައުލަތުގެ ޝަރުޢީ ދަށުން ގެންދާ ކުދިންގެ މަސްލަހަތަށް ފުރިހަމަ ކުރި އެ ކުދިންގެ އާއިލާތަކާއި އެކުވެރިން ގުޅުވައިދިނުމުގައި ކަމަށް ވާ ނަމަ، އެ ކުދިންގެ އާއިލާތަކާ ގުޅުވައިދިނުމަށް އެ ކުދިން ރީއިންޓަގްރޭޓް ކުރުމަށް ގޮތް ހަމަޖެއްސޭގޮތުން"

ވިދާޅުވެއްޖެއެވެ. އަދި އެ ގޮތުގެމަތީގައި ދައުލަތުގެ ޝަރުޢީ ދަށުން ގެންނަވައިދޭ ކުއްޖާއަށް އަމިއްލަ އެ ކުއްޖާގެ އާއިލާގެ ފަރާތަށް ރީއިންޓަގްރޭޓް ކުރާނަމަ، އެ ކަން ކުރުމުގެ ކުރިން ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމާއި، ރީ-އިންޓަގްރޭޓް ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ފެށިގެން ގެންދާ ކޯޓުގެ ދައުރު ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ހުކުމަށް ދެކިފައިވާ ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ ނިމުމަކަށް ގެނެސް، ދައުލަތުގެ ޝަރުޢީ ދަށުން ގެންނަވައިވާ ކުއްޖާއަށް އެ ކުއްޖާގެ އާއިލާގެ ފަރާތަށް ރީއިންޓަގްރޭޓްކުރުމަށް ގޮތްތަކެއް ދިރާސާކޮށް ހޯއްދަވާ ގަވާއިދެއް އެކުލަވާލައިފައިވެއެވެ. އެއީ ގަވާއިދު ނަންބަރު: 2021/R-103 (ދައުލަތުގެ ޝަރުޢީ ދަށުން ގެންނަ ކުދިން އެ ކުދިންގެ އާއިލާއާ ހަވާލުކުރުމާބެހޭ ގަވާއިދު) އެވެ. އެ ގަވާއިދު އަމަލުކުރަން ފަށާފައިވަނީ 18 ޖޫލައި 2021 ގައެވެ.

15. ހުކުމަށް ދެކޮޅުހެދި ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 186/Q10C/2020 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ބަލައި ފައިސަލާކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު: 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި އަސާސްތަކަށް ބަލައިގެންނެވެ. އެކަމަކު އެއީ މައްސަލައިގެ މައްޗަށް ތަތުބީޤުކުރެވޭނެ ޤާނޫނު ނޫން ކަމަށް ދެކެމެވެ. އަދި އެ މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ފަސޭހަކުރުމަށް ރިޕޯޓަށް ބަލާފައިވާ ހަ. ފުރިހަމަ އެއްޗެއް ކަމަށް

(11 ސާރވިސް ސެންޓަރ އިން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ނޮވެމްބަރ 2020) އާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] ވާހަކަ [illegible] ފުރުސަތު [illegible] ވީމާ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިން [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible].

- **ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ޚިޔާލު:** މި ނުކުތާއަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ތާއީދުކުރައްވަމެވެ.

16. މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އާއިޝަތު [illegible] ފަރާތުން [illegible] ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން ފުރަތަމަ ނުކުތާ (ރިޕޯޓުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރު) އާއި ތިންވަނަ ނުކުތާ (ރިޕޯޓުގެ 12 ވަނަ ނަންބަރު) [illegible] ގޮތުން މި މައްސަލަ ބެލި ބެންޗުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible].

17. މި މައްސަލައިގައި [illegible] ޙަޟާނަތުގެ ޙައްޤު [illegible] އެދި އެކުއްޖާގެ މަންމަ [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން މައްސަލަ [illegible] 26 އޮގަސްޓް 2020 ގައެވެ. އެމައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާ [illegible] 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 ގައެވެ. މިއީ ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު [illegible] އެކުއްޖާގެ މަންމަގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެދި އެކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

18. [illegible] [illegible] [illegible] އެދި [illegible]

މާނަކުރަން ޖިނާއީ ނިޒާމުގެ ދަށުން ދައުލަތުން ހިންގާ އިޖުރާއަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ފަރާތުގެ ދަޢުވާ ނުވަތަ ބަޔާންކުރެވޭ ކަންތައް ދިފާޢުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ޝަރީޢަތެވެ. އެގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ރިޢާޔަތް ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަޙްކާމްތަކާއި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިދޭ ހައްޤުތަކުގެ ތެރޭގައި އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތް (ފެއަރ ޓްރަޔަލް) އެކުލެވޭ މަސައްކަތްތަކުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ކޯޓު ޝަރީޢަތް މަސައްކަތުގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށް ދަށުގައި ޝަރީޢަތް ނިންމުމުގައި އެއް ސަބަބަކަށް ބަލާފައި ފަރާތްތަކުގެ ކޯޓު ޝަރީޢަތެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ޝަރީޢަތް މަސައްކަތުގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށް އަދި ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި އަޑު އެހުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބިދޭ ގޮތުން ދަށުގައި ހުށަހެޅުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޝަރީޢަތް ކުރިއަށް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެއެވެ. އެހެންވީމާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަޔާންކުރާ ގޮތުން ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި ފަރާތްތަކުގެ އަދި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ކޮންމެ ފަރާތަކާ އެއް ގޮތަކަށް އަޑުއެހުމަކީ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގައި ފަރާތްތަކުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަންކަމުގައި އުސޫލެއް ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލަތަކުގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ކަމެވެ. މި މައްސަލަ ޤާނޫނީ އުސޫލެއްގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމާއި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކުރާ ހައްޤުތައް ދަށުގައި ހިމެނޭ ގޮތުން ޝަރީޢަތް ހިންގުމާއި ގުޅޭ ކަންކަމުގައި ފަރާތްތަކުގެ ހައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުމަކީ ކޯޓުގެ ޒިންމާއެކެވެ. ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ކަންކަމުގައި ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ޝަރީޢަތުގައި ފަރާތްތަކުގެ ހައްޤު ކަށަވަރުކުރުމަށް ޝަރީޢަތުގެ ކަމެއްގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކާ އެއް ގޮތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ކޯޓަށް ލާޒިމުވެގެންވެއެވެ.

19. މި މައްސަލަ ނިންމުމުގައި ދެން ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޝަރީޢަތުގައި، "ޤާނޫނީ އުސޫލު ދާން ބަލައިލުމުގައި މަސްލަހަތު ގޮތެއް ކަމަށާއި ނަމަވެސް ބައެއް ނުހަމަވުން ކަމަށް ޤާނޫނީ ގުޅުމެއް ކަމަށާއި، އަދި ޒިންމާދާރުން ހިތަހަށް މާލޭގެ ގޮތަށް ދޭން ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަމެއް ޒާތީ ވަކިވަކި ގޮތެއް ހިތަހަށް މާލޭގެ އެކަށީގެންވާ ބޭނުން ކަން ޤާނޫނީ އިސްކަން ގުޅިގެންވާ ކަމާއި، އަދި އެކަންކަން އެއާއިގުޅޭ ކަންކަމުގެ

ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމަށް ހުކުމުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ސަރީހަށް ބަލަހައްޓައި އެންމެ ފެނުނު ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމަށް"
ގަސްދުއާގެ ސަރީހަށް ނިމުނު ގޮތުގެ ހުކުމުގެ 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

20. މި މައްސަލަ ހިނގި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން ހުކުމްކުރައްވާފައިވަނީ އަދުލުއްޤާ ޝަރީޢަތުގައި އިސްތިމްރާރުކޮށްފައިވާ ކަމަށް ޝަރީޢަތުން އަދުލުއްޤާ ދަރަނިގެ ޝަރީޢަތުގެ ދަރަނި ގޮތުގެ ބަހަނަ ޤަވާޢިދުވެފައިވާކަން އެނގޭ އަދުލުއްޤާގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތަށްވާކަމަށް ބަލައިގަތުމަށް ހުކުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބެލުމަކީ ބަލާނަމަ އެނގެއެވެ.

21. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ކުރެއްވި އަދުލުއްޤާގެ ބަލަހައްޓާ ބަދަލާއި ހިނގި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ނިންމައެވެ.

- ***ފަނޑިޔާރުން އިއްތިފާގުން ކުރެއްވި ނިންމުން:***

22. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރުން އިއްތިފާގުން އިސްތިއުނާފުގެ ދަޢުވާ ބަލައިނުގަނެ ނިންމައި ކަމަށެވެ.

- ***ނޯޓް:***

ދަންނަވަން، އިސްތިއު ފާހަގަކުރުމުގައި ކަންކަން އެޖެންޑާގައި ހުކުމުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން
ހުކުމްކުރައްވާ ނަމްބަރުގެ މަޢުލޫމާތު ބިނާކޮށް ހުކުމްއަޑު ދެކުނުދާއިރާ ބިނާކޮށް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު:
186/Q10C/2020 ގަސްދުއާއި ނިންމާފައިވާ ބަދަލު ގެނައުމަށްޓަކައި ސަބަބެއް އަދި ފާހަގަ

ސަބަބަށް ނަޒަރުކޮށް، މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ކަނޑައަޅައި

ހުކުމްކުރީމެވެ.

[illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފަހީމް

ފަނޑިޔާރު ޝަރީފް ރިޟާ

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު އަބްދުލްޣަފޫރު އިބްރާހިމް